

POSITION PAPER RONDETAFFELGESPREK WAPENEXPORTBELEID

Thales heeft als defensiebedrijf de verantwoordelijkheid een wezenlijke bijdrage te leveren aan de veiligheid van Nederland en bevriende landen over de gehele wereld. Daarom is er ons alles aan gelegen dat onze producten en systemen niet in verkeerde handen vallen. De criteria van het Gemeenschappelijk Standpunt tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie¹ bieden houvast en gelden voor de export vanuit alle EU-lidstaten.

Gezien de huidige geopolitieke ontwikkelingen is er grote behoefte aan defensiemiddelen over de hele wereld. Vandaar dat ook wij onze productie aanzienlijk hebben opgeschaald. Thales Nederland is koploper op het gebied van Radar- en Marine Command, Control en Communicatiesystemen. Bovendien leveren we digitale oplossingen in het hoge beveiligingsdomein, zoals cybersecurity, encryptie en soevereine cloud.

De nationale defensiemarkt is klein, 80% van hetgeen wij produceren wordt geëxporteerd. Onze klanten zijn overheden vanuit de hele wereld, waarbij het merendeel zich binnen Europa en/of NAVO-landen bevindt. Onze producten en systemen worden óf door onszelf rechtstreeks aan eindgebruikers verkocht, óf als component geleverd aan internationale partners.

Nederland dreigt zich door restrictief exportbeleid aan de zijlijn te plaatsen. In de praktijk lopen we tegen een aantal specifieke issues aan:

1. De doorlooptijd van de aanvragen voor exportvergunningen voor militaire goederen is vaak veel langer dan de 8 weken die ervoor staan;
2. De criteria worden in Nederland strikt(er) toegepast dan in andere EU-landen²;
3. Het Verdrag van Aken³ is nog niet geratificeerd door Nederland, hetgeen ons op achterstand zet als toeleverancier van componenten binnen internationale consortia.

De doorlooptijd van vergunningsaanvragen

Vergunningsaanvragen kunnen in Nederland pas worden ingediend wanneer het hele aanbiedingsproces is doorlopen. Het is daardoor niet mogelijk om aan het begin van het onderhandelingsproces een indicatie te kunnen geven of een exportvergunning zal worden verstrekt. Met name in deze tijden van geopolitieke spanningen willen potentiële klanten graag vooraf weten of we defensieproducten kunnen leveren. Ze hebben niet de tijd of het geduld om eerst het hele aankoopproces te doorlopen en vervolgens nog maanden te moeten wachten op groen licht voor de exportvergunningen voor militaire goederen.

De doorlooptijd van een vergunningaanvraag is formeel 8 weken, maar in de praktijk zien we voor export buiten de EU doorlooptijden van 8 maanden of méér. Hierdoor kunnen wij lastig plannen en zijn klanten door een dergelijke vertraging van onze kant wel eens in de problemen gekomen. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de doorlooptijden de laatste tijd teruglopen en de ondersteuning van Buitenlandse Zaken voor het bespoedigen van aanvragen goed verloopt.

¹ [2008/944/GBVB](#)

² [Beleidsdoorlichting Non-proliferatie, wapenbeheersing en exportcontrole van strategische goederen – Laveren met een vaste koers | Directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie \(IOB\)](#)

³ [trb-2026-19.pdf](#)

Toepassing criteria

Alle EU-lidstaten zijn gehouden aan dezelfde criteria van het Gemeenschappelijk Standpunt. Deze criteria kunnen echter scherp of minder scherp worden toegepast tijdens de beoordeling. Bovendien hanteren verschillende lidstaten lijsten van landen, waarvoor vanwege diverse redenen geen exportvergunning wordt verleend. Deze lijsten variëren van lidstaat tot lidstaat. Zo heeft Nederland ook enkele jaren een 'presumption of denial' toegepast op landen in het Midden-Oosten, waar nu weer vergunningen voor worden afgegeven.

Ook het IOB concludeerde in 2020 dat Nederland de criteria strikter toepast dan andere landen.⁴ Hierdoor lopen we het reële gevaar dat Europese partners geen samenwerking met Nederlandse bedrijven willen aangaan als daardoor het risico bestaat dat Nederland geen exportvergunning verleent voor het te ontwikkelen product.

Overigens neemt Thales hierin ook haar eigen verantwoordelijkheid: wij hanteren een risicolijst op het gebied van producten als ook bestemmingen op basis van de mensenrechtensituatie in landen van bestemming. Een intensievere samenwerking op dit gebied tussen industrie en overheid kan helpen een nog beter beeld te krijgen van eventuele risico's en beleid in deze op elkaar af te stemmen.

Het Verdrag van Aken

De geopolitieke ontwikkelingen van dit moment vragen om verdergaande Europese defensiesamenwerking. Nederland is daar groot voorstander van en geeft aan dat Nederland en haar defensie-industrie op veel gebieden een voortrekkersrol kan vervullen. Een randvoorwaarde voor intensievere samenwerking is echter ook dat exportvergunningen worden geharmoniseerd.

Thales is daarom een groot voorstander van aansluiting bij het Verdrag van Aken, omdat Nederland zich hiermee beter positioneert als partner bij Europese defensieprojecten en toetreding de regeldruk verlaagt. Bovendien biedt de 'de minimis-regel' voor toeleveranciers - waaronder veel mkb-bedrijven - een kans om deel te nemen aan grotere projecten. Inmiddels hebben Spanje en het VK zich al bij het Verdrag van Aken aangesloten, Zweden heeft in december 2025 toetreding aangevraagd. De toetreding van andere landen leidt hiermee tot de zo gewenste harmonisatie op het gebied van export, doordat verdragspartijen genoodzaakt worden beleid met elkaar afstemmen. We juichen het dan ook toe dat dit kabinet in het coalitieakkoord heeft vastgelegd toe te treden. De procedure loopt al enkele jaren en wij hopen dat uw Kamer het verdrag na het recent uitgebrachte advies van de Raad van State snel zal behandelen.

Onze oproep aan uw Kamer is de volgende:

- Versnel het vergunningverleningsproces om de kansen van Nederland en haar innovatieve defensie-industrie op de internationale defensiemarkt te vergroten
- Pas criteria niet restrictiever toe dan ze in het Gemeenschappelijk Standpunt zijn verwoord. Dit draagt bij aan een gelijk speelveld van Nederland ten opzichte van andere EU-lidstaten.
- Draag zorg voor een zo snel mogelijke toetreding van Nederland tot het Verdrag van Aken, in navolging van Spanje en het VK. Dit zorgt voor een harmonisatie van exportcontrole tussen de verdragspartijen en helpt Nederlandse bedrijven beter te positioneren, zoals VNO-NCW recent ook al heeft verwoord.⁵

⁴https://www.iob-evaluatie.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2020/07/16/evaluatie-qvdb-beleid/IOB_Evaluatie_Gemeenschappelijk_Veiligheids_en_Defensiebeleid_De_kloof_gedicht_202007.pdf

⁵ [POSITION PAPER EU VAN MEEDOEN NAAR MEDE VORMGEVEN](#)